

1929

✓ К 67/6

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА 4

Хвд.
1928

КЛАСИЧНУ ХУДОЖНЮ ЛІТЕРАТУРУ УКРАЇНСЬКИХ ТА СВІТОВИХ ПИСЬМЕННИКІВ МАСАМ ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА НА ТВОРИ УКРАЇНСЬКИХ ТА СВІТОВИХ ПИСЬМЕННИКІВ

Леся Українка.—Повне видання творів. За загальною редакцією Б. Якубського. Збірка складається з 10 томів. Вийшло з друку 6 томів. Все видання вийде протягом 1929 р. (Передбачається випустити додатково ще 2 томи):
Ціна за 10 томів без палітурок—15 крб. 30 коп. В 10 міткалевих палітурках—21 крб. Завдаток—3 крб.

М. Коцюбинський.— Повне видання творів. Редакція тексту Ан. Лебеда. 7 томів. Вийшло з друку 2 томи. Все видання вийде протягом 1929 р. Ціна орієнтаційна: без палітурок—13 крб. В 7 міткалевих палітурках—16 крб. 50 коп. Завдаток—1 крб. 50 коп.

Іван Франко.— Повне видання творів. За редакцією С. Пилипенка та Івана Лизанівського. 29 томів. Вийшло з друку 24 томи. Решта вийде протягом 1929 р. Ціна 34 крб., а в 15 міткалевих палітурках—41 крб. 50 коп. Завдаток—5 крб.

В. Винниченко.— Повне видання творів 22 томи. Все видання вийшло з друку.

Ціна 21 крб., а в 10 міткалевих палітурках—26 крб. Завдаток—3 крб.

Б. Грінченко.— Повне видання творів. За редакцією Марії Грінченкової. 10 томів. Вийшло з друку 6 томів. Решта вийде протягом 1929 р. Ціна 9 крб., а в 5 міткалевих палітурках—11 крб. 50 к. Завдаток 1 крб. 50 к.

М. Гоголь.—Збірка вибраних творів. За редакцією І. Лакізи та П. Филиповича. Стилістична редакція А. Ніковського. 5 томів. Все видання вийде з друку 1929—30 року. Ціна орієнтаційна—10 крб. В 5 міткалевих палітурках—12 крб. 50 к. Завд.—1 крб. 50 к.

Бібліотека сучасного українського письменства.—Серія I—21 том. Все видання вийшло з друку. Ціна 9 крб., в 5 міткалевих палітурках по декілька книжок—11 крб. 50 к.

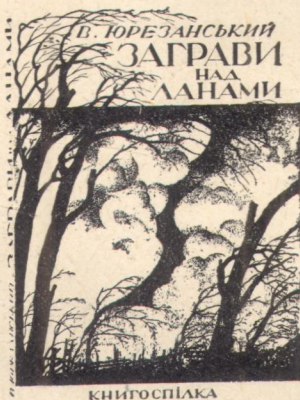
Завдаток 1 крб. 35 коп.

Серія II—22 том. Все видання вийшло з друку.

Ц. 11 крб., 60 к. а в міткалевих палітурках по декілька книжок 14 крб. 60 к. Завдаток—1 крб. 75 коп.

Літературна бібліотека.—Серія I—16 томів. Все видання вийшло з друку.

Ціна 16 крб., в 8 міткалевих палітурках по 2 томи—20 крб. Завдаток—2 крб. 50 коп.

Серія II—13 томів. Все видання вийшло з друку. Ціна 14 крб. В 7 міткалевих палітурках по 2 т. 17 крб. 50 коп. Завдаток—2 крб.

Комплект театральних п'єс.—Серія I—23 книжки. Все видання вийшло з друку.

Ціна 7 крб. 30 коп., в 4 міткалевих палітурках по декілька книжок—9 крб. 30 коп

Серія II—19 книжок. Все видання вийшло з друку.

Ціна 9 крб., в 5 міткалевих палітурках по декілька книжок—11 крб. 50 коп.

Завдаток—1 крб. 35 коп.

Бібліотека світового письменства—11 томів. Все видання вийшло з друку.

Ціна 13 крб. 75 коп., в 6 міткалевих палітурках по декілька книжок—15 крб. 75 коп. Завдаток—2 крб. 10 коп.

Гі-де-Мопсан.—Повне видання творів. За загальною редакцією проф. С. Савченка. 10 томів. Вийшло з друку 6 томів. Все видання вийде протягом 1929 року.

Ціна в палітурках 19 крб. Завдаток—3 крб.

Герберт Велз (Уельс).—

Збірка вибраних творів. За редакцією проф. Калиновича 6 томів.

Все видання вийде протягом 1929—30 року.

Ціна орієнтаційна: 10 крб. В 6 міткалевих палітурках 13 крб. Завдаток—1 крб. 50 коп.

Бібліотека дитячої літератури—(Оповідання для дітей).

Серія I—25 книжок.

Всі книжки вийшли з друку.

Ціна без палітурок 2 крб. 10 коп., в 2 палітурках—3 крб. 10 коп.

Завдаток—35 коп.

Сер. II. Молодшого віку—34 книжки. Всі книжки вийшли з друку.

Ціна 11 крб., в 6 міткалевих палітурках по декілька книжок—14 крб. Завдаток—1 крб. 65 коп.

Шкільна бібліотека молоді—30 книжок. Всі книжки вийшли з друку.

Ціна 11 крб. 56 коп., в 6 міткалевих палітурках по декілька книжок 14 крб. 50 коп.

Завдаток—1 крб. 75 коп.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

При передплаті дається завдаток: на решту вартості робиться накладна платня при надсилці книжок. З бажання передплатників накладна платня може бути одноразова на все видання, яке вийшло з друку, або на декілька томів. Остаточний розрахунок робиться при надсилці останнього томів. При замовленнях зазначити, чи надіслати книжки в палітурках та по скільки томів. Пересилка коштом передплатника.

При замовленні безпосередньо в Головній Конторі „Вісті“ передплатники газети „Вісті“ або журналу „Всесвіт“ одержують 10% знижки з суми, на яку буде зроблено передплату, на вищезазначені твори, в разі надсилки свого адресного ярлика, або № замовлення.

Ті, що не передплачують газету „Вісті“ або журналу „Всесвіт“ при замовленні безпосередньо в Головній К-рі „Вісті“, одержують БЕЗПЛАТНО газету, або журнал, в залежності від їх побажання, на всю суму завдатку.

Передплату приймає Головна К-ра Харків, вул. К. Лібкнехта № 11 та всі філії ВИДАВНИЦТВА ГАЗЕТИ „ВІСТІ ВУЦВК“.

№ 18
5-го травня
1929 року

ВСЕСВІТ

ХАРКІВ,
вулиця Карла
Лібкнехта № 11

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

НА ЗАВОДІ ІМ. МАРТИ

фото „Ратау“

Новий гвинт. Див. нарис „Море й стапелі“

Як. Білавін

Малюнки худ. П. Булаховського

СПИМАЛИ їх на вулиці. Крики „тримай негідників! Тримай грабіжників!“ зібрани вмиг величезну юрбу. Гукаючи й перегаваючи один одного, мчалися люде навздогінці за злочинцями. Ще хвилину—дві і приперті до стіни, затюкани й перелякани злочинці мовчазно й похмуро переступили поріг Харківського карного розшуку.

Розуміється—заява потерпілих, допит, старанний трус, протокол... Все як слід.—„Винуватців затримано“. Завтра у відділі пригод по місцевих газетах можна буде прочитати невеличкі замітки петітом про те, що у гр. Лукашенка викрадено в письменного стола 375 крб. Зброю, знайдену у злодіїв, конфісковано, а пачку пом'ятих, засмальцьованих червінців буде звернено її власникові.

Виходить, наче все в порядку. Проте, чи так воно дійсно? Вистачить хоч трішки ближче зазнайомитися з подробицями цієї „кримінальної справи“, і зразу стане ясно, що і характером своїм, і так званими привхожими обставинами, і, нарешті, самим складом героїв, що брали в ньому участь, описаний епізод—досі нечувана річ. І дійсно, зібраний нами матеріал варт того, щоб про нього докладніше поговорити.

Спочатку,—про вік усіх учасників цього своєрідного „наскоку“: коли скласти до купи вік усіх злочинців, то дістанемо всього 40 років. А злочинців було три. Найстаршому щойно недавно пішов чотирнадцятий, наймолодшому—дванадцять...

— Ну, ясна річ,—скаже читач,—безпритульні. Стара історія. Скільки не панькайся з ними, а вовка все в ліс тягне.

В тім то й річ, що наші неповнолітні злочинці нічого спільного не мають з „дітьми вулиці“. Та й відносно бездоглядних, чи скоріш, колишніх бездоглядних, така рішуча негативна оцінка була б явно упереджена і несправедлива. Перший ліпший скептик, відвідавши трудоволонію дзержинців, або дитяче містечко ім. Максима Горького, безперечно перемінить свою думку.

Проте ж, затримані—Опанас (він же Фанька) Лукашенко, Владислав Воскобойников і Микола Іванов—аж ніяк не безпритульні. Вони мають рідню, житло, гарячий сніданок і обід, вони не знають голоду. Один з них—син робітника, а другі два—діти службовців. До того ж усі вони—учні столичних трудових шкіл: Іванов вчиться в 1-й школі, Воскобойников в 6-й, а Лукашенко в 25-й.

І як воно так сталося, що ці на вигляд ніби цілком пристойні хлоп'ята, у кого в момент трусу крім вогнепальної зброї,

фінських ножів і цілої пачки зашитих у підшивці крадених кредитних білетів, знайдену старанно загорнуті в газетний папір підручники геометрії, історії і української мови, що ті хлоп'ята, які з годину тому пильно виводили в своїх зшитках заданий урок, раптом (і по заслузі) мов справжнісінькі фахові злочинці опинилися перед столом кримінальних приводів?

Кілька слів про обставини цієї незвичайної справи. Чотирнадцятилітній Лукашенко, скориставшись з нагоди, що випадково дома нікого не було, вкупі з своїми товаришами-ровесниками викрадає з батьківського стола сховану там добру пачку грошей. Щасливо скінчивши цю „операцію“, бадьора трійця ловить гав. Вона направляєтсь на майдан Рози Люксембург, заходить до крамниці Вусора, де кожен із юних стажорів звання дійсного тайного громіла купує собі револьвер-монстрів крісто з патронами і фінський ніж. Звідси всі задоволені й щасливі заходять до сусідньої крамниці „Динамо“ і, здійснюючи заздалегідь розроблений план операції, купують там потрібні для новообраної кар'єри свистики і потайні електричні ліхтарикі...

Добре, що на цей раз цій „плодотворній“ діяльності свіжих спечених доморослих апашів з самого початку покладено край. Та не в тім річ. Дана історія цікавить нас аж ніяк не з погляду кримінального. Ми переглядали гори всіляких папірців, записок та іншого мотлоху, виложеного в кабінеті карного розшуку в численних кишенях сторопілих „зловмисників“. Ця вельми цікава купа кидає промінь світла на джерела цього аж ніяк не хлоп'ячого замислу.

Серед складених на столі „речових доказів“ заслуговують на увагу: секретна німа абетка, мапа європейської частини СРСР, кілька коробок найдорожчих, які тільки можна дістати на ринку, цигарок і цигарет, любовні листи від „жінок“, чий вік, до речі, не перевищує теж 10—12 років, якась невідомо де вкрадена печатка з таємничою цифрою „7“, сотня мабуть теж крадених контрамарок до клубу ім. Антошкіна, тексти улюблених пісень і список кіно-картин, що їх бачили наші герої за останні півтора—два роки.

Сь де собаку закопано! Прочитайте самі цей красномовний список, і коментарії будуть зайві:

Там і „Вбивство у млині“, і „Люде і маски“, і „Сорголова“, (три серії), і „Будинок зненависти“ (три серії), і „Королева лісів“ (чотири серії), і „Рай звірів“ (знову чотири серії). Там і „Корабель наречених“ і „Богиня Джунглів“ і „Життя за життя“...

Далі записано „Людина без імені“, „Нель із Монгану“, „Останній постріл“, „Багдадський злодій“, „Башта мовчанки“, „Вершник в Вальдеста“, „Париж вночі“ і т. д. і т. ін.

Гаррі Піль і „іже з ним“ можуть спочити на лаврах. Посіяне ними низькопробне зерно дає буйні паростки. Розрекламовані, вихвалені на афішних тумбах баяни фінки і кинжал зробили своє діло. Результати сами бачите.

— Ці фільми,—скажуть нам солідні кіно-імпортери,—вводяться не для дітей, а для випробуваного, бувалого глядача.

Хай і так. Але кіноменю вроді отих перелічених, де вперше подається маски в детективному томати, а на друге вінігрет в паризьких чи нью-йоркських (а хіба не все одно) апашів, ледве чи дасть яку користь навіть і літній людині.

Разорвись моя утроба
Я люблю тебя до гроба!

17

Культурфільми у нас і досі ще ніяк не можуть знайти собі сцену, а якісь там „Вершники з Вальдвеста“ почують себе доволу—театральним касам на користь і карному розшуку на шкоду.

Як ви там не кажіть, а загипнотизований галасливим плачем школяр йде перший на ультратрюковий гачок і навіть ідеальніші фільтри не затримують дрібненької плотиці. Таких висновків треба, інших заходів.

* * *

А тепер про листи і пісні, знайдені підчас трусу:

...„Ніна (пише Владиславу Воскобойникову його товариш) з ким не гуляє і ми тільки розмовляємо про тебе і Женю. Кажу: Ніна, ти скукаєш за Славою. А вона каже: а ти скукаєш за Женею. І потішаємо одне одного“...

Далі—не менше романтичний пост-скриптур „улюбленої“

„На последнем сем листочке
Пишу тебе четыре строчки.
В знак памяти святой
Ставлю точку с запятой.
Если точка та сотрется,
Наша любовь разойдется“.

В другому листі малолітня поетеса висловлює далі свої думки почування:

„Из всех моих книжок
Напишу тебе стишок.
Разорвись моя утроба
Я люблю тебя до гроба“.

Але ця дівчина, що складає такі аж надто „дорослі“ вірші, звачається ще й іншими здібностями. Ось що каже про неї один з її друзів: „Вірші її кривульках одна із ровесників Воскобойникова, звлячи замість свого підпису „страшенно таємничий“ хитрий псевдонім. Він перестерігав Славу:

...„Привіт я передав, але вона поставилась якось байдуже, не любить тебе, але я їй сказав, як ти на нього не звернеш уваги, то на... ти йому здалася. І я, Слава, прошу тебе, будь її. В кого ти влюбився? В це стерво попівське! Ти знаєш, піп наш ворог. Вона дуже високо себе несе, нікуди не ходить, бо їй соромно. Вона вкрала у Назар'єва Митьки зеркала“...

От вам і тринадцять років. Про попа, правда, сказано не по суті. А решта? Чи не занадто рано для такого віку?

...Нарешті, про пісні. Що співають і що записують наші школярі у свої таємні блокноти?

Цитуємо лише невеличку частину:

„Под знойним небом Аргентины,
Где небо южное так синее,
Там женщины—как на картине,
Там Джон влюбился в Кло...“

Як бачите текст пісні повнотю гармонізує із змістом написаних листів.

Далі:

„У вагона я ждал, расставаясь с тобой,
Полон страсти прощальных мгновений“...

Або:

„Я влюблен в глаза одни
И увлекаюсь их игрой.
Как дивно хороши они,
Но чьи они, я не открою“...

Тут вам і „Белой акации гроздьа душистые“, і „Хризантемы“ і „Ты сидишь у камина“, і „Отец убийца“, і „Очи черные. очи страстные, очи жгучие и прекрасные“... І чого тільки нема, Повнісінький салонний асортимент.

Природня річ, само собою напрошується запитання: добре, діти—дітьми, от виходить так. Але куди ж дивляться вчителі, виховники? Батьківські комітети? Куди звернена їхня увага, невже таки вся педагогічна робота в трудшколі вичерпується самими лише уроками каліграфії та розв'язуванням чергових геометричних завдань?

А позашкільні інтереси сотень Воскобойникових і Іванових? Чи цікавиться хто питанням—що робить на дозвіллі наша молода зміна? Як живуть наші діти? (В даному разі одному із затриманих, Лукашенкові—не солодко було у мачухи. Хто знає, може якраз систематичні знущання, грубість і бійка штовхнули його на цю слизьку стежку). Чи цікавляться виховники або батьківські комітети—де бувають школярі, які, скажімо, картини цікавлять їх, які п'єси, що вони читають, чим захоплюються.

Ми організуємо культпоходи в театри, концерти і лекції для дорослих. Для них ми влаштуємо різні прогулки, екскурсії то-що. А чому ж не потурбуватися і за дітей.

Приходить на думку, як ото голова Харківського Церобкоопт. Гітис розказував про роботу недавно відкритої кооперативної бібліотеки-читальні в одному з далеких харківських районів—на Холодній Горі:

У перші дні,—говорив він,—найбільше розпущена, очайдушна, отруєна бешкетництвом холодногогорська молодь зустрічала бібліотечних співробітників з якоюсь непримиренною, злющою, літерально зоологічною ворожістю. Головосі хулігани мазали акуратно... дьогтем костюми мало не кожному, хто заходив туди. Церату на столах різали ножами. Соромідцькі вигуки лайка. Матюки...

З того часу минуло всього кілька місяців, але ви не пізнаєте їх—теперішніх постійних відвідувачів цієї культурно-освітньої установи. Усе це мов корова язиком злизала. Залі завжди повна і всі слухають уважно. Дружні гуртки самодіяльності. Реферати.

Вміло подана книжка і цікаві розмови хутко поклали на обидві лопатки і „Сорви-голову“ (в усіх його трьох серіях), і „Непереможного Гаррі Піла“ і решту нікому непотрібних, але так само безпардонних, зайозених вдохновителів.

Це на Холодній Горі. А скільки у нас цілком не обелужених, забутих, глухих „холодних гір“. Подумайте тільки—яка цілина для здорової громадської ініціативи.

Нарешті,—кілька слів про посередньо-замішаних в „кримінальну“ Фанькину справу—Харківську Філію Вусора.

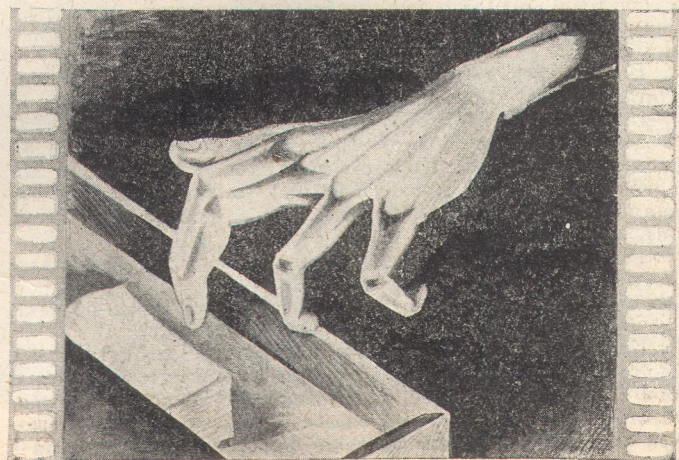
Всеукраїнський Союз Мисливців і Рибалок—організація потрібна і почесна. Ніхто не стане сперечатися. Але не можна ж заради прибутків захоплюватися комерцією до далі нікуди.

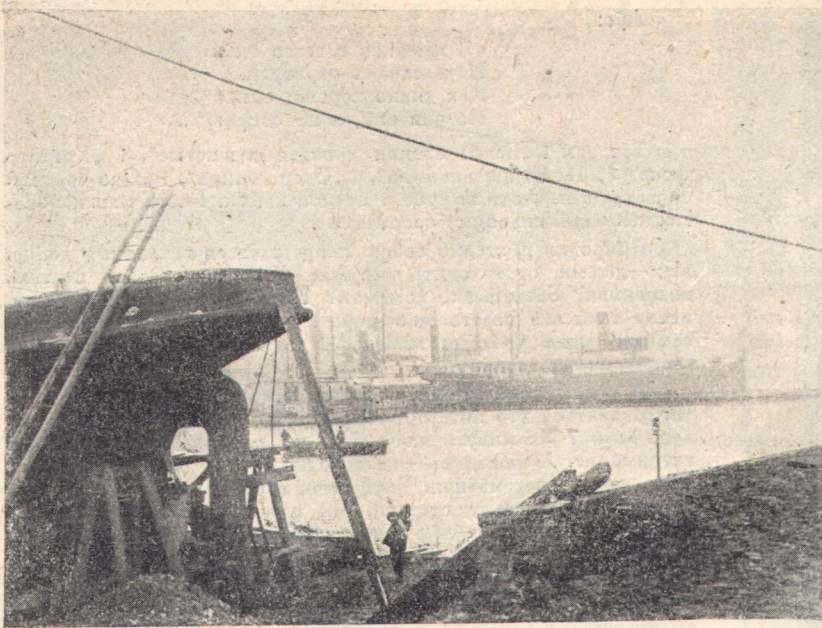
Коли хлоп'я заходить до крамниці купити гуму або олівць, то це—звичайна річ.

Але коли воно питає фінського ножа, вогнепальну зброю та ще й расплачується великою купюрою, то вірте мені, не треба такого вже великого розуму, щоб догадатися, що тут щось не тее.

А в Вусорі не догадалися.

Жаль...

Корабель на лікарня

МОРЕ Й СТАПЕЛІ

Нарис. М. Ефетова. Фото А. Ставракі

ВІН ДИХАВ мірно й повно, як здорова, сил' на людина. Очи його—розпечені пічки світилися рожевими відблисками, що обертали твердий метал в біле рідке молоко.

Рівномірно рахувало маятником серце електростанції.

В грудях щось гуркотіло, шипіло, свистіло, й раз-у-раз лунав у повітрі могутній дзвін, наче тисячі шцент розбитих шибок.

Машина жила, як людина. Вона, здавалось, панувала над цими мовчазними постатями в засмальцованих штанах, в сорочках, годірявлених під вогненим подихом пічок, у великих шкіряних рукавицях. М'ярко й плавко машина тонесенькими шматочками нарізувала залізо, пробивала дірки в панцерних стінах так легко, як голка дірявить полотно; а величезними стопудовими руками гніту м'яла та видавлювала червоне м'ясо залізних болванців. Напівголі атлетичні постаті людей доглядали велетенську машину, переливали сліпучо-білу рідину металу і, як дбайлива, уважна нянька, заповнювали ненажерливий ріт порціями вугілля та коксу.

А за вікном бентежилося море... Воно перегортало мутно-зелені вали, ревла й стогнало, розбиваючись об оковані залізом та крицею борти, стапелі та доки в мільярди блискучих діамантових бризок.

Це—„Марті“.

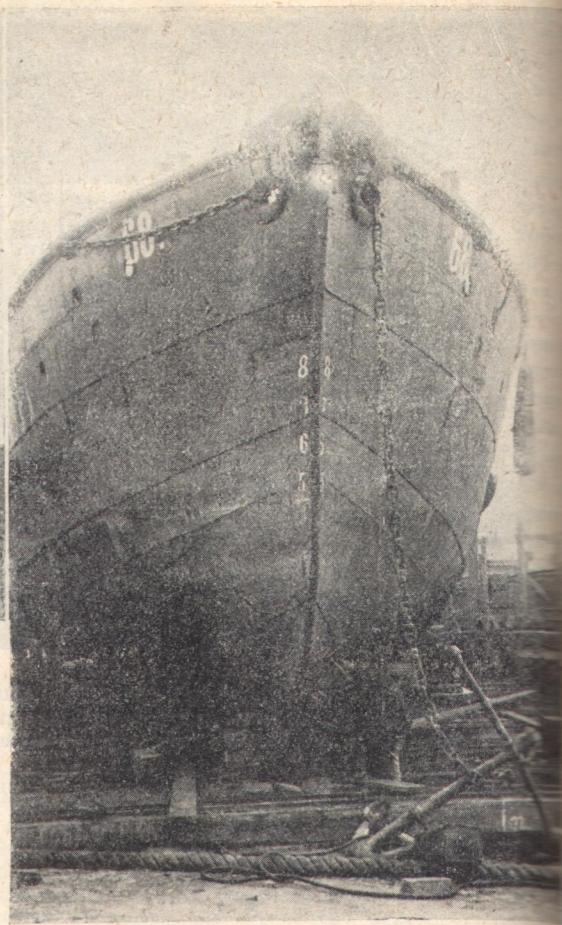
Раніш він називався „Ропит“ (Русское Общество Пароходства и Торговли) і був одним з головних дієвих осіб в трагедії „Потьомкіна“. Це на Ропит були звернені пильні погляди всієї Росії, коли він перший протягнув товариську руку революційному панцернику, що викинув на своїх високих щоглах—кривавий прапор. Ще й тепер у дерев'яній сітці стапелів можна стріти за працею старого Іванича, що добре пам'ятає, як Ропитовці під загрозою розстрілу навантажили вугілля на Потьомкіна, підтягнувши до його бортів великого вугільщика „Померанц“.

Це був дев'ятьсот п'ятий рік, що надійшов після початку Японської війни.

Пізніше в 18-ому „Ропит“ знов таки кров'ю своїх робітників записав нову героїчну сторінку революційної боротьби одеського пролетаріату. В своїх цехах, доках, корабельнях він укрит на одну добу Червону Гвардію, що відступала під шаленим натиском інтервентів та гайдамаків, щоб на другий день вона, зміцнившись, знову заняла місто.

Ропитовці пробили стінку контр-революції, одержавши низку героїчних перемог тоді в 905-му та 918-ому. Зараз, в 29-ому, „Марті“ знову в перших, передових лавах пролетаріату на фронті соціалістичного будівництва.

Коли не вистачало бойців на барикадах Червоної Гвардії, Ропитовці надсилали своїх кращих товаришів, поп.внюючи недостачі та прогалини. Тепер, коли швидкий темп розвитку нашої індустрії, постійний торговий зв'язок із закордоном, чималі розміри експортно-імпорتنих операцій вимагали нових кораблів—вимагали збільшення тонажу, замість того, що на міжнарод-

На заводі ім. Марті

ньому розпродають Врангелівські генерали—„Марті“ ухвалив поповнити цю прогалину, поліпшивши наше спорне господарство.—Збудувати нові ралявські кораблі!

Історія переходу заводу ім. Андре Марті від корабельного ремонту до нового будівництва—це історія впертої боротьби з водою.

Зруйнованим, помертвілим та обкраденим дістався ський завод ім. Андре Марті робітникам, як і всі підприємства міста. Тут спочатку робили запалки, перероблювали звичайні сенькі товарні вагони під панцерники, випускали дрібні речі сільсько-господарського вжитку, що їх потім обмінювали на сало, муку та картоплю. В 21-му році почали витягати ремонтувати перші кораблі. А в 27-му заміркувались над новим корабельбудівництвом. Заміркувались тому, що потрібні були нові кораблі.

До цього часу завод залікував майже всі нанесені йому мадянською війською та розрухою рани, збільшивши кількість робітників до 1.000 чол. і середню цифру зарплатні до 72 коп. 50 коп.

Але „треба“ не значить ще „можна“. Так думали вартарани у ВРНГ.

Адже й старий Ропит не будував нові кораблі, а незалежний завод Беліна Фендріха, що його прилучили до велетенського корабельного заводу, що теж зруйнував революційному вири. На-весні на тому місці, де раніш була ця корабельня, почала пробиватись зелена травка.

Виступив ще проти обертання Одеського „Марті“ з корабельно-ремонтної одиниці в корабельбудівельну і Головметал. Вони говорили про встаткування.

— „На російських варстатах далеко не поїдеш“.

Адже спочатку регулярної роботи заводу тут не лишало жодного здорового, придатного до роботи варстату. І вигаючись яко мога менш виписувати з-за кордону, завод своїми силами випустив 2 діропробивних гніти, 2 радіально-свердлильних варстата, велику нагрівальну піч та ще низку дрібних варстатів. Минулого року для концентрації та збільшення продуктивного господарства завод збудував нову пневматичну станцію з компресором у 110 сил. І не зважаючи на це, виробничим можливостям заводу не йняли віри. Не йняли віри в можливість будівництва нових кораблів.

Врешті заводові пощастило одержати перше замовлення. Було закладено 2 моторні хлібні шхуни „Серп“ і „Море“ в 1.000 тон кожної. Ці шхуни, що були призначені для Азовського моря, устатковані дизельними моторами, що їх теж

виготовляють на Коломенському заводі. Завод „Марті“— не впізнати. Замість кладовища—заповненого старими діржавими „коритами“, в центрі заводу вирости велетенські рештування, або по-морському—стапелі, що частим мереживом своїх ребер жували корпуси перших радянських кораблів.

Зараз „Серп“ і „Молот“ та два нові кораблі „Зоря“ і „Блискавиця“ вже спушені на воду. Останні два пароплави курсують в Криму. Зараз, слідкуючи за лихоманковою підготовкою заводу до початку будівництва другої партії нових кораблів, пригадується, як зустрів перший твір заводу „Зоря“. Адже ж цей стрункий сирій корабель з салоном, буфетом, кімнатою для гранія не поступається закордонному курортному пароплаву, що курсує десь в Адріатиці або в Женевському озері.

Коли на воду було пущено „Зорю“ й „Блискавицю“, одеські робітники, що завітали до іменинників, мартінців, не хотіли вірити, що це плід, здобуток їхньої праці, їхньої творчої ініціативи.

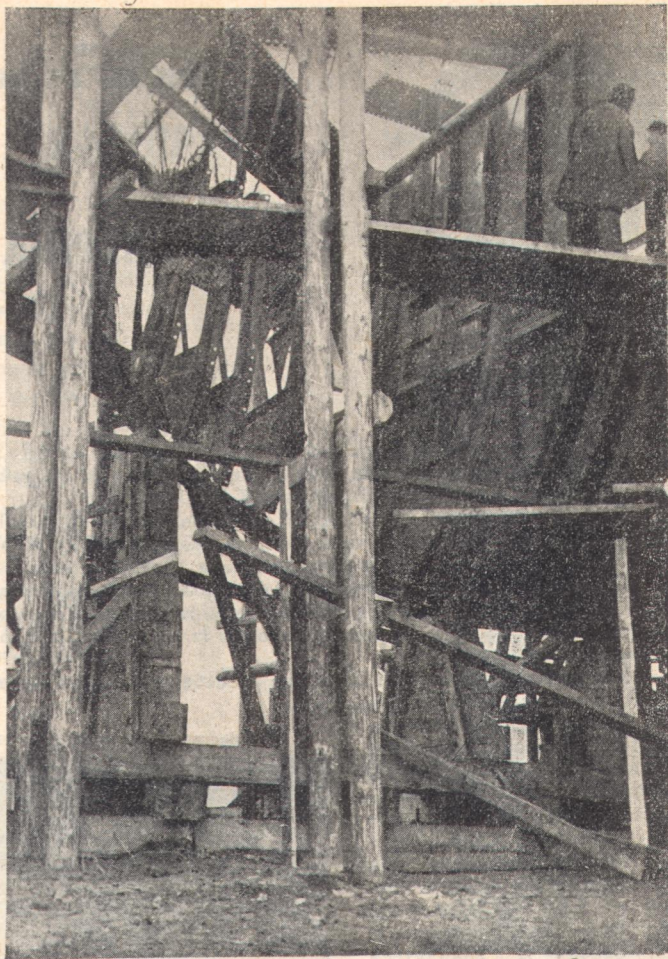
Адже як зараз дихає Марті!

Не тільки про поширення виробництва новими замовленнями думає завод, але і про раціоналізацію—про максимальну раціоналізацію праці. Тут справа була надто важка. Нема шаблону, нема стандарту. Конвеєра, стрічки безупинного польоту, елеватора тут не збудуєш. Треба було щось інше. І тепер там, де в „Ропита“ працювали руки, м'язи, в „Марті“ працює стиснуте повітря. По всьому заводі по високих стапелях нових кораблів, по залізних стінках корабельні в'ються тонкі гадюки пневматика, що клепає, б'є свердлить та зчищує іржу.

Для будівництва нових кораблів запровадили механічне електро та авто-зварювання. По площі заводу нічого тепер не переноситься і не перекачується робітниками, все транспортується спеціальним механічним пересувним краном.

„Марті“ один з перших в Одесі запровадив операційну методи роботи, що по ній кожен робітник спеціалізується в одній вузькій галузі роботи. Ця метода, що заступила стару бригадну, піднесла продукційність праці робітників на 16%, збільшила вартість чоловіко-дня з 12 карб. 20 коп. до 14 карб. 20 коп. і дала змогу широко використати молодь, що швидко підвищує свою кваліфікацію, завдяки вузькій спеціалізації роботи.

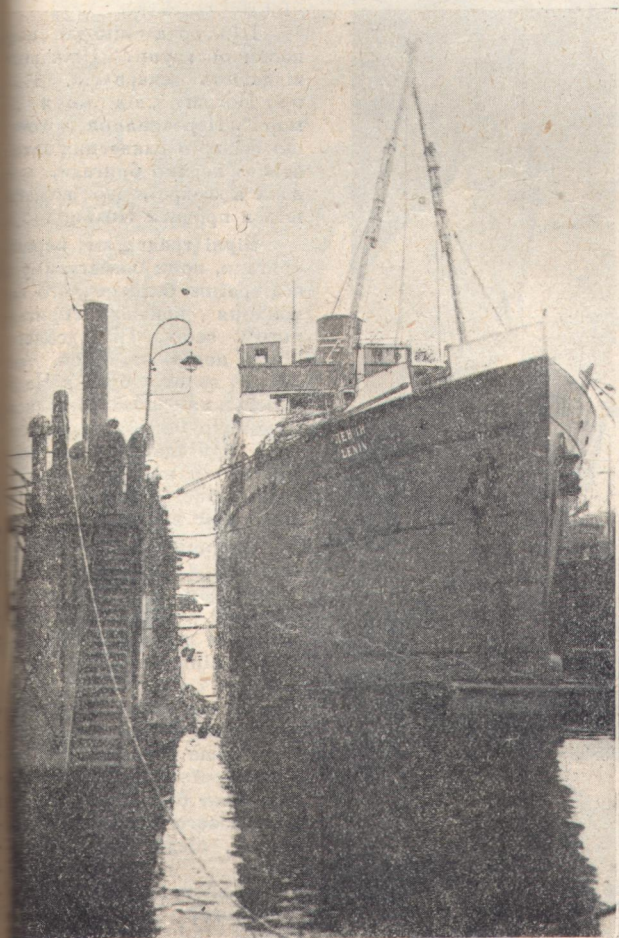
Нині завод стоїть перед перспективою свого дальшого поширення. Тільки нещодавно Правління Радторгфлоту ствердило п'ятирічний програм заводу, що обертається в основну кораблеремонтну базу всієї радянської торгової флоту. Поруч

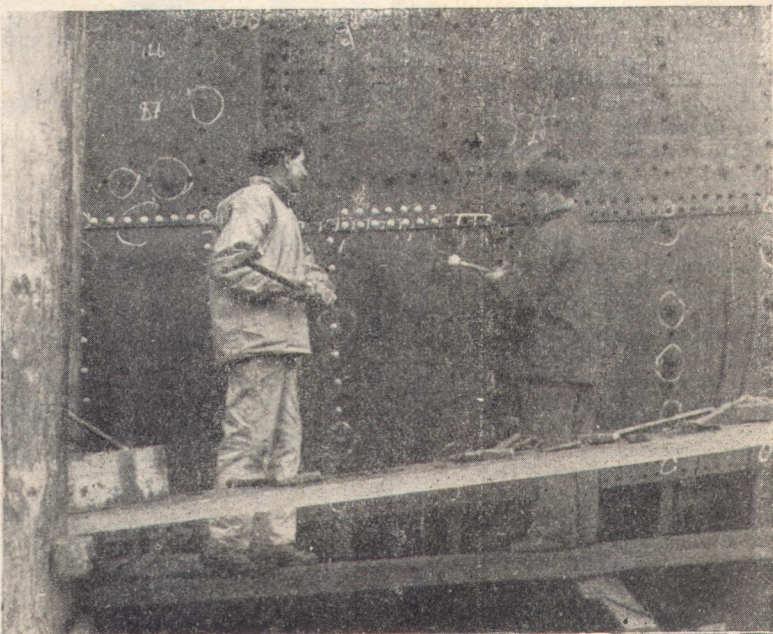
В мережах корабельні

із цим тут, як і раніш, буде розвиватись будівництво нових кораблів. 6 мільйонів карб. буде витрачено на капітальне будівництво, на 30 міль. продукції випустить завод за 5 років і подвоїться кількість робітників.

У невеличкому нарисі важко розповісти про те будівництво, про ту колосальну творчу роботу, що перетворила зруйнований, звичений завод в одну з кращих у Союзі кораблебудівельних одиниць,—на це здатний тільки творчий геній радянської країни, що розкрив необсяжно-широкі обрії віками скритої ініціативи та енергії робочої класи.

Пароплав „Ленін“

Комсомольці клепають пневматикою борт корабля

ПЕРША БРИГАДА

Перша бригада,
Стрілецька громада...

(З популярної пісні пілсудчиків).

ЗНАМЕНИТИЙ дотеп Кузьми Пруtkова „Коли на клітці з буйволом побачиш напис „лев“,—не вір очам своїм“ найкраще пасує до сучасної капіталістичної Європи.

Коли вам скажуть, що в Англії влада належить королеві, не вірте очам своїм навіть тоді, коли в ілюстрованому журналі побачите Болдвіна, що низько схилився перед королевою.

Коли Мусоліні в своїй промові висловлює свої „вірнопіддані почуття“ італійському королеві, не вірте йому. Королем Італії—є сам Мусоліні. Проте, не заважає Італії мати ще парламент і папу.

У Німеччині чудово уживаються поруч себе уряд соціал-демократії з президентом Гінденбургом.

Чого ж тоді дивуватися, що Польща називається Жеч Посполіта, інакши кажучи, республіка, коли в ній давно вже панує король... Пілсудський? Що правда, король цей некоронований, та хто за наших часів звертає увагу на таку формальність. Одягти корону—річ не складна, одразу ж знайдуться історики, що доведуть рід Пілсудського по простій лінії до Яна Собеського, а може навіть Ягайла. Яскравий приклад „походження“ Албанського короля Ахмеда Зогу...

Але поки Пілсудський зветься не „король“, а тільки „маршал“, в Польщі існує сейм. Існування його, по правді кажучи, досить сумне. Жодна людина, хто б вона не була, не гарантована, вступивши до сейму, від чести бути названою „гідотою“, „ідіотом“ та ще іншими „міцними“ словами, що їх і писати соромно. Дивуєшся тільки, як це панове, що здавна знамениті своїм гонором, переносять всі образи, навіть оком не моргнувши. Так ось, існує сейм. З депутатами, засіданнями, доповідями, дискусіями, бійками. Все честь чести. Зовсім як у кожному благопристойному парламенті. Навіть уряд критикують. Настояли таки на тому, щоб притягли до відповідальності колишнього міністра фінансів Чеховича. Що правда, Чехович не винний, що на військові потреби перевитрачено багато мільонів злотих. Винний Пілсудський. А хто на сміливість обвинувачувати Пілсудського? Кому життя не любе?

Але й Чеховича не так то просто віддати до суду. Пілсудський, не зважаючи на важку хворобу, знайшов сили не лише виляти сейм у цілому й деяких членів зокрема останніми словами, а й змінити уряд. Розигралася історія, звичайно за всіма правилами етикету: уряд подав у відставку, президент

відставку прийняв. Президент призначив і новий уряд. Щасливий вибір впав на так звану „полковничу групу“ з Світальським на чолі.

Хто такі „полковники“?

Трохи історії. Як відомо, нова Польща народилася після світової війни. Народилася відразу з армією. Армія народилася навіть раніше самої держави. Ще за воєнних часів організувалися польські легіони. Були вони в австрійській армії. Командував їми Пілсудський.

Як захисники Франца Йосифа стали улюбленими дітьми Антант, як вони перейшли з одного табору до другого й повстала перша бригада—розповідати довго.

Факт той, що перша бригада була. На чолі її був Пілсудський.

У бригаді були його друзі. Коли Пілсудський став генерал, вони були полковники. Коли Пілсудський став маршалом, вони стали генералами.

Генерали вони є й тепер. А назва „полковники“ дуже традиційна, милий спомин про дні юнацтва.

Що характерно для „полковничої групи“? Цілковита відданість генералові. Мрії про Польщу „від моря до моря“. Переконання в тому, що всі, крім славетних патріотів з першої бригади, айдяки й шахраї, що намагаються продати Польщу.

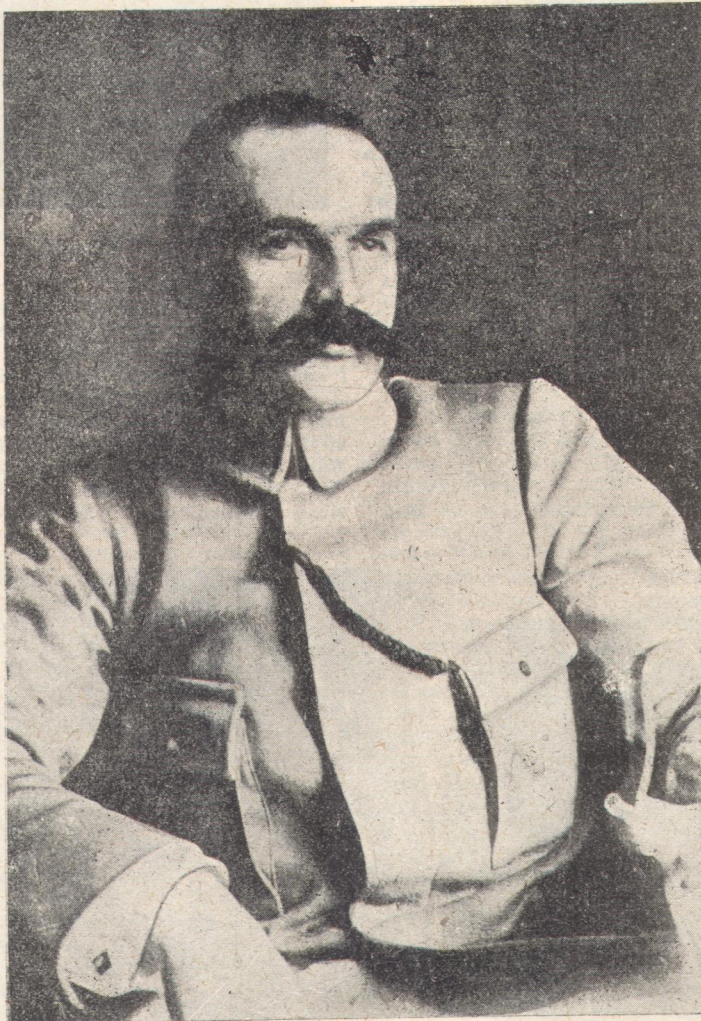
Вірні традиціям першої бригади, вони вимагатимуть від країни безперечного виконання наказів „бригадного“, себ-то Пілсудського. Вони подбають, щоб так історії, як ото була з Чеховичем, не повторювалися. Командир може розпорядитися бригадними коштами як хоче, й жодний сейм не сидить якість „штатські“, не може в це втручатися.

Віднині всі витрати армії зарані ухвалені.

Віднині бюджет буде самперед складатися й ухвалюватися в канцелярії військового міністра.

Хай тільки хтось з сейму пискне: він матиме тоді справу з першою бригадою.

Перша бригада може довести країні, що травневий переворот був лише репетицією нового, рішучого перевороту, після якого закін-

Маршал Пілсудський

читься кумедна гра в сейм і республіку.

На фронт виступив штурмовий батальйон першої бригади.

Хто на сміливість виступити проти нього?

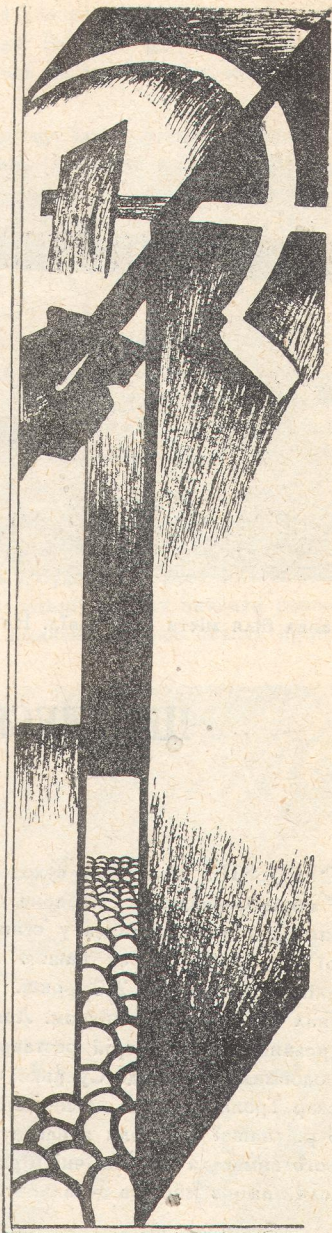
Хто, крім робітничої класи Польщі?

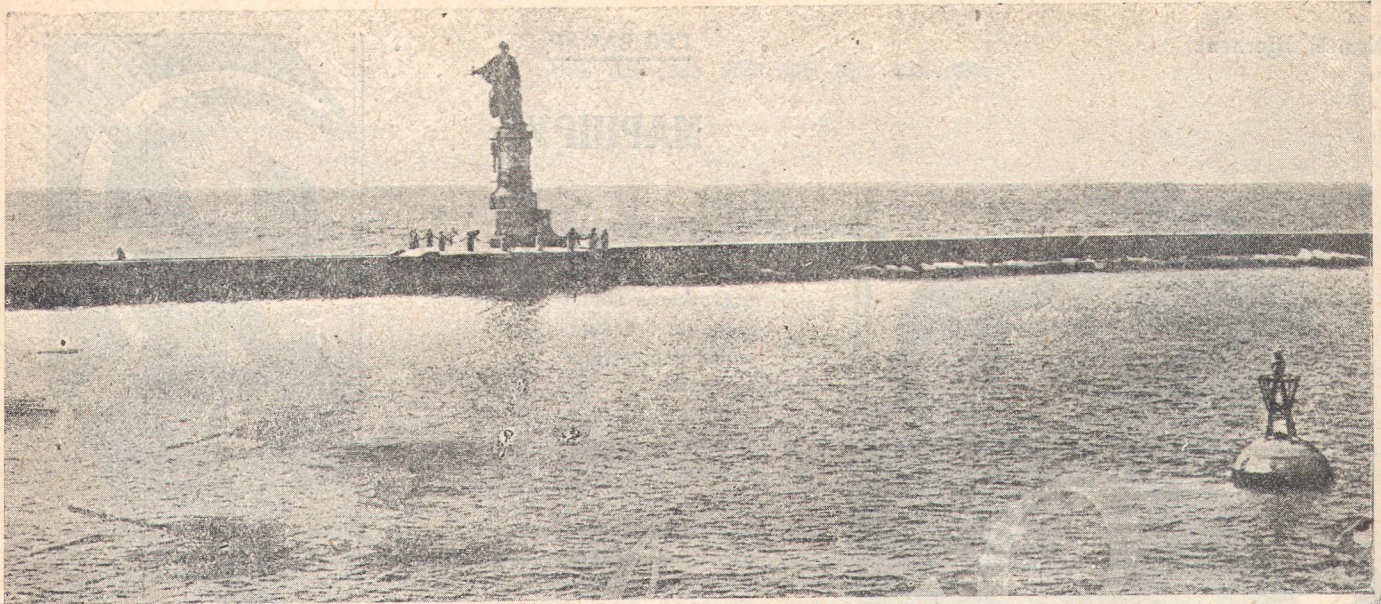
К. Новач

МАРШРУТ

Сьогодні
місто не місто
нестримана повінь
шоломів і блюз
серед непохитних
і гордих
споруд.
Сьогодні
в масштабі
всесоюзному
накреслюється
до нових перемог
маршрут.
Не дарма ж
запружені
квартали
і площі,
не дарма ж
на вулицях—
плакати
і замена.
Скільки їх
на вітрах полощиться?
Скільки їх
в шергах незчисленних?
Безліч знайомих
і незнайомих облич,—
причаївся ворог
сполоханим
звірем.
Виходьте ж!
Виходьте
на площі, тисячі,
сили свої
перевірити,
Кожне обличчя—
під горло
вороже

ніж,
смертельна отрута—
кожне слово.
Гучно ж
лунайте
над роздоріжжями
наші пісні
і промови!
Сьогодні
місто - не місто,
нестримана повінь
шоломів і блюз
серед непохитних
і гордих
споруд.
Сьогодні
в масштабі
всесоюзному
накреслюється
до нових перемог
маршрут.—

Канал біля міста Порт-Саїд. На гатці—монумент Фердинанда Лессепа, автора проєкту й будівника каналу

ШІСТДЕСЯТ РОКІВ СУЕЦЬКОГО КАНАЛУ

Гр. Сибірний

СУЕЦЬКИЙ перешийок суходолом в 112 км. роз'єднував двоє морів: Середземне й Червоне. Думка про водно-шляхове сполучення цих морів виникла у єгиптян ще далеко до початку нашої ери, 1500 р. перед нашою ерою почали будувати канал. Закінчили канал за 250 років. Через 750 років після цього канал був занесений піском. Лише VI ст. перед нашою ерою перський король Дарій реставрував канал, а за Птолемея II продовжили його аж до Суецької країни. За римського панування цезар Троян збудував новий канал. Цей канал існував аж до 50 р. нашої ери, коли з наказу Алмансара його знищили, бо цього вимагали стратегічні міркування. 1847 р. міська комісія після вимірів моря та детального вивчення ґрунту Суецького

перешийку опрацювала план споруджень, а француз Фердинанд де-Лессепс перевів його в життя. Фінансувала споруду „Універсальна компанія Суецького каналу“, яка отримала концесію на нього до 1969 р.

Спорудженню Суецького каналу заважали маси пісків, якими заносило ніби сніговими заметами геть усе. Треба пам'ятати, що самий перешийок складається з піщаників, вапняка і піску. На перешийку була низка озер, деякі з них дуже низько лежали, через що до-

водилось поглиблювати канал до 20—40 метрів. Тяжко було підвозити мате-

ріяли й харчі, наприклад за доставлення води доводилось щотижня витратити 1000 франків. Проте пролив було закінчено в квітні 1869 року. Пароплави проходили за годину, але 1889 року канал було поглиблено до 15 метрів протягом 15 годин.

З погляду економічного Суецький канал велике значіння. Торговельний шлях, що є центральним суходілом зі Сходом та Індією, тепер на багато й усунув потребу в обході навколо мису Доброї Надії. Англійський флот цей канал завдав великої шкоди, бо до відкриття англійська торгівля зі Сходом в умовах була монопольна.

Тепер через канал проходять сотні пароплавів, що перевозять мільйони тонн зерна, а головне хлібних культур, з багатих колоній та в яких має таку велику Англія і взагалі судодольна Європа. Цей торговельний шлях відіграє важну роль і в економічно-політичному значінні, через що, крім того, деякі держави мають обслуговувати канал.

Порт-Саїд. Початок каналу з Середземного моря

великі фортеці, озброєні далекострільними гарматами. Де були лише дикі піски, повстали технічні будови, крмарсько-шахрайські крамниці. Ідея водно-шляхового зв'язу з економічною метою перетворилася в імперіалістичне панування над колоніальними народами.

Мов життя тубільців спорудження каналу не відбулося, муть з пароплавів досить велике мито, яке ділиться між єгипетською владою і заснователями т-ва. Концесійну угоду на 40 років, щоб-то 1969 р. канал має стати власністю єгипетської держави, але знаючи хижацькі апетити буржуазії французької імперії, часне становище єгипетської буржуазії та „влади“ єгипетської держави, бачити, що канал ще довгі роки перебуватиме в руках європейських буржуазії, коли революційна хвиля не знесе і європейських

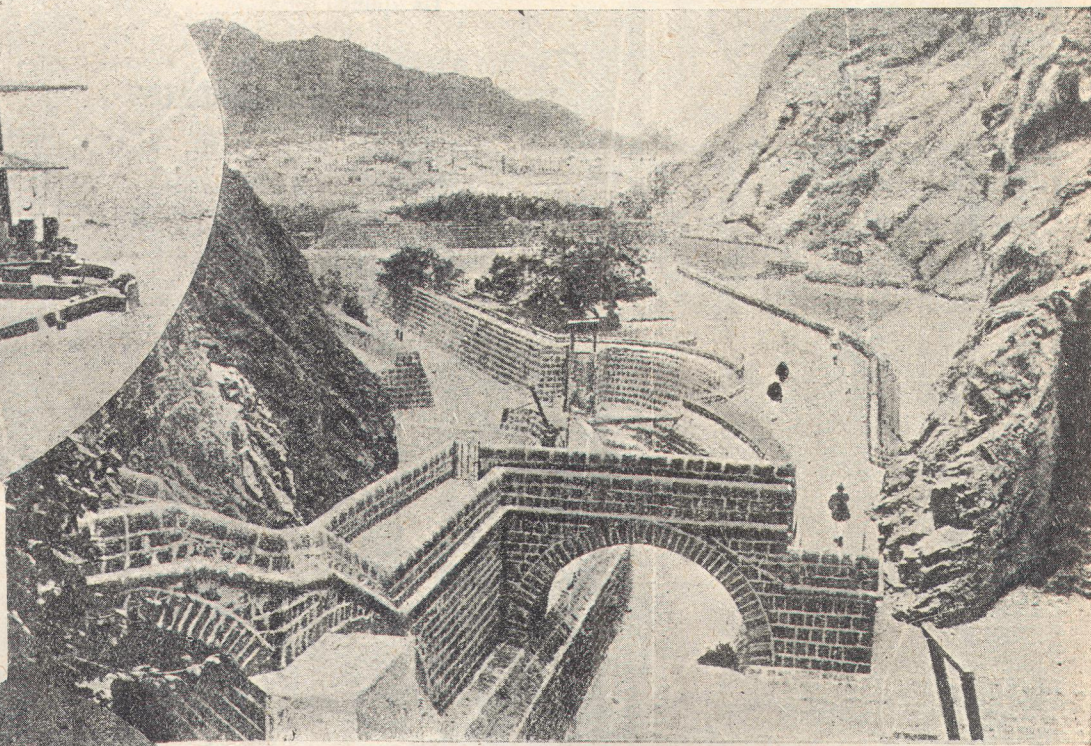
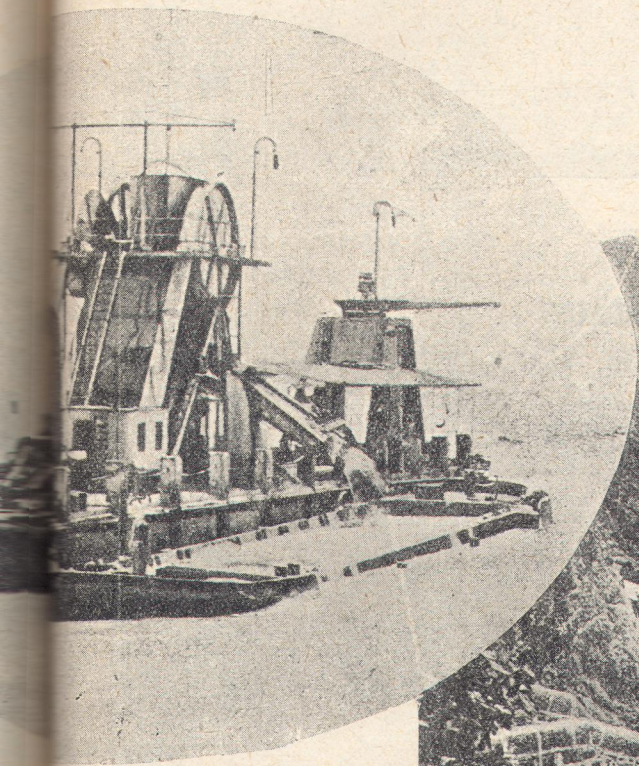
инженер Фердинанд де-Лессепс, що керував будівництвом каналу, проте його імення швидко забули в капі-

перешийок вздовж і впоперек. Вивчивши місцеві умовини та ґрунти де-Лессепс видрукував наукову працю, в якій доводив можливість спорудження каналу та висвітлював безперечні вигоди. Завдяки цій праці капіталістичні кола справді уважно стали задивлятися на справу і аж через десять років склали компанію.

Цікаво буде розглянути декілька цифр, що ілюструють розвиток Суецького каналу та його економічне значіння. Основана в Парижі (1859 р.) компанія Суецького каналу взялася до роботи з основним капіталом у 200 мільйонів франків. Саме на таку суму були вираховані всі кошти будови каналу. Цей капітал було розділено на 400 тис. акцій по 500 фр. кожна. Більшу частину цих акцій закупив віцекороль Єгипту Саїд-паша, що вельми прихильно поставився до проєкту.

Величезні труднощі будови швидко показали, що вираховані Лессепсом кошти надто малі. Адже роботу доводилося вести в надзвичайно несприятливих умовах, при величезній кількості робітників та технічного персоналу. Одних тільки робітників працювало на каналі від 20 до 40 тис. чоловік. Все це привело до того, що вже недовго після початку будови довелося збільшити бюджет компанії ще на 166 мільйонів фр.

Виглядало, що такі великі витрати на будову каналу ніколи себе не окуляють. І справі—канал давав компанії в перші роки величезні збитки, тим більше, що вирахований Лессепсом 6-річний термін будови довелося збільшити до десяти років. До того ж у перші роки експлуатації каналу витрати переважали над прибутками і тільки 1872 рік дав компанії вперше чистий прибу-

канал. За одну годину вибирає метрів піску

ичних ко-
славу га-
ть фунда-
універ-
Компа-
між тим
анд де-
свою
прадею
ше спри-
веденню
ідеї про
канал.
час, як
вимірю-
лібінь мо-
ючи від
кошти та
де-Лес-
торбиною
ечах про-
ував весь

Біля міста Адену, (поблизу проливу між Червоним морем та Індійським океаном) існує резервуар, про який тубільці говорять, що походить він ще з перед нашої доби. Ліворуч в овалі—француз Фердинанд де-Лессепс автор проєкту і будівничий Суецького каналу (1805—1894). Вмер 90 років, дочекавшись здійснення свого проєкту

ток у два мільйони франків. З цього часу прибутки щороку зростають, досягаючи під кінець минулого століття цифри в 60 мільйонів франків на рік. Відповідно до цього зростала й ціна на акції, що в часи біржевої лихоманки досягла неймовірної цифри в 3,3 тис. фр. за 500-франкову акцію.

Суецький канал виконав своє завдання, з'єднавши Середземне море з Індійським океаном. Зменшивши віддаль між Європою й Азією він наблизив колонії до європейських капіталістичних країн і цим дав змогу ще краще витискати соки з колоній, і без того по-варварському експлуатованих. Але прийде час, коли Суецький канал стане за головну артерію, що об'єднуватиме пролетаріят Заходу і Сходу. До цього доведе неймовірна експлуатація, що на ній ґрунтуються всі капіталістичні підприємства, і зокрема найяскравіше з них—Суецький канал.

ПЕРЕД ВІДКРИТТЯМ НАВИГАЦІЇ

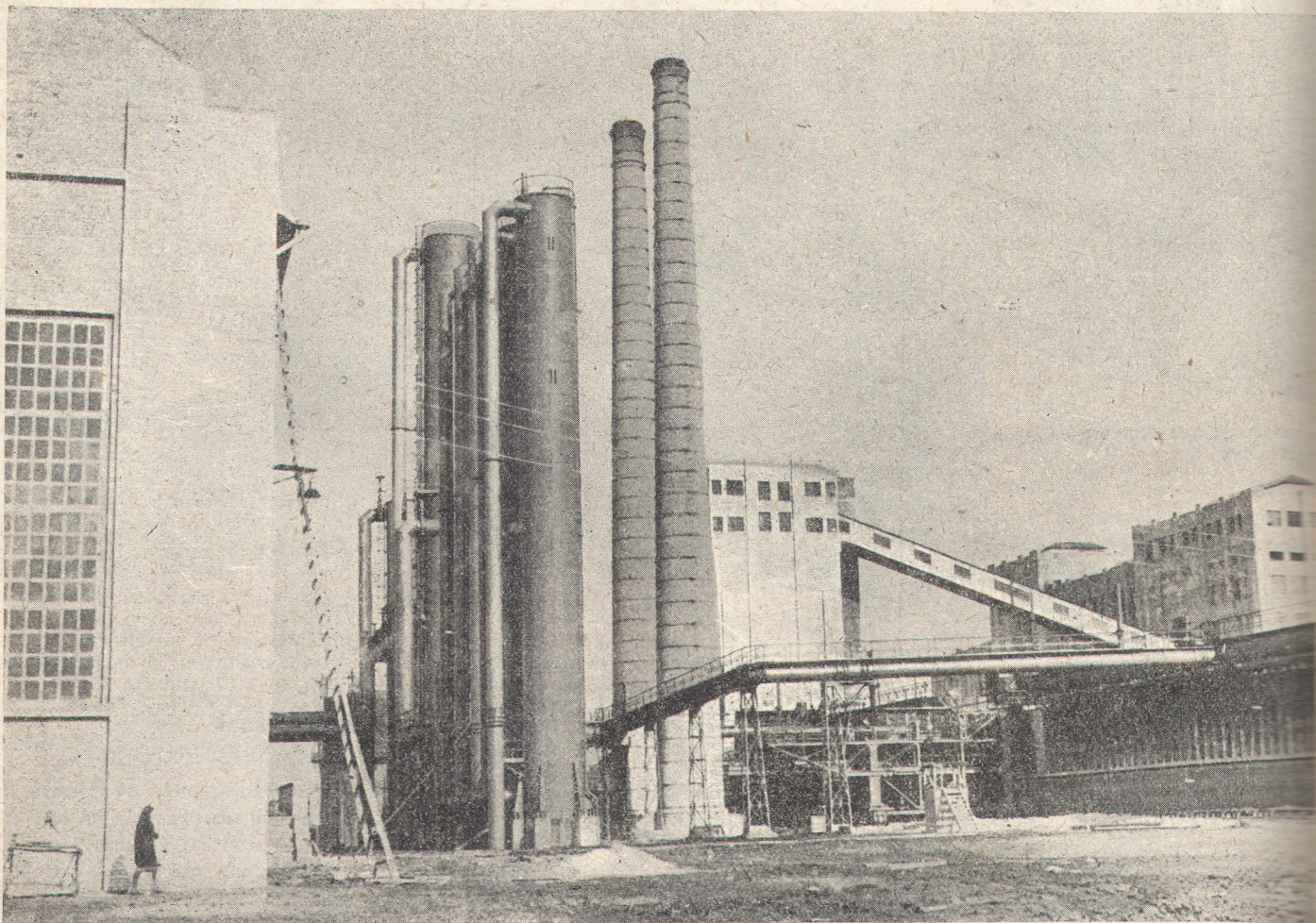
фото „Ратан“

На Дніпрі. Київ

ІНДУСТРІАЛІЗАЦІЯ ДОНБАСУ

фото „Ратан“

В травні ц. р. в Горлівці почне працювати найбільша в СРСР шахта № 8а ім. Сталіна. Проходку її почато ще в 1926 році. Шахту буде устатковано за останнім словом техніки. Майже всі процеси роботи шахти будуть механізовані і вона буде однією з найкращих шахт у Європі. Біля 2 тисяч робітників працюватимуть у шахті, що дасть понад 40 мільйонів пудів вугілля що року. Зараз на будіванні шахти працює 800 робітників. З 1-го жовтня 1929 року шахта буде працювати повним ходом. Вже й тепер на шахті устатковано коксові печі, найкращі з тих, що існують тепер

Обличчя буржуазної преси

КОНЦЕРТНА ПОДОРОЖ ПО ЛІВОБЕРЕЖНІЙ УКРАЇНІ

Прем'єри Харківської Столичної Опери—Марія Сокіл, Микола Серєда і диригент Антін Рудницький в кінці травня виїждять в концертну подорож по Лівобережній Україні. Подорож має на меті ознайомити широкі маси з українською та західно-європейською музикою. Концерти відбудуться по містах Лівобережжя, по робітничих клубах та на підприємствах.

АНТІН РУДНИЦЬКИЙ

Антін Рудницький, родом з Галичини, музичну освіту дістав спочатку у Львівській консерваторії по класу фортепіано, потім продовжував її в Берліні в державній музичній школі (Академія). Рівночасно А. Рудницький вчився в академії по класу композиції у Франца Шрекера (директор берлінської академії), як піаніст працює в класах Егона Петрі, а потім у Артура Шнабеля і на диригентському відділі під керівництвом Юліуса Прювера. Закінчує академію А. Рудницький 1926 р. як одинокий учень, що вчився одночасно на трьох факультетах: композиторському, піаністичному та диригентському і складає з відзначенням найвищий музичний іспит.

В 1927 році А. Рудницького запрошено НКО на посаду диригента столичної опери та проф. Муздрамінституту (по класу фортепіано).

В січні ц. р. А. Рудницького було запрошено на концерт до берлінської радіостанції.

В червні цього року має відбутися симфонічний концерт у Польщі та у великому театрі у Львові. В серпні А. Рудницький має диригувати 4 симфонічними концертами у Голандії.

МАРІЯ СОКІЛ

До складу Харківської столичної опери увійшла в 1927 р. З початку на невеликі партії, але в першому ж сезоні, завдяки своїм голосовим даним, зайняла одно з перших місць в театрі і співала в таких відповідальних партіях, як Маргарита в „Фаусті“, Татьяна в „Євгені Онегіні“, „Снігуронька“, Марильця — в „Тарасі Бульбі“.

Марія Сокіл народилась в 1902 році на Дніпропетровщині, в родині народного вчителя. Музичну освіту дістала в Дніпропетровському музтехнікумі. В 1924 році скінчила його по класу проф. Малютиної, по закінченні співала в капелі „Зоря“, а потім працювала рік у державному театрі ім. Заньковецької.

Торік за постановою НКО М. Сокіл було командировано за кордон для вдосконалення свого фаху.

На сцені Харківської столичної опери протягом двох сезонів (27/28 р., 28/29 р.) М. Сокіл зарекомендувала себе, як талановита виконавиця відповідальних ролей.

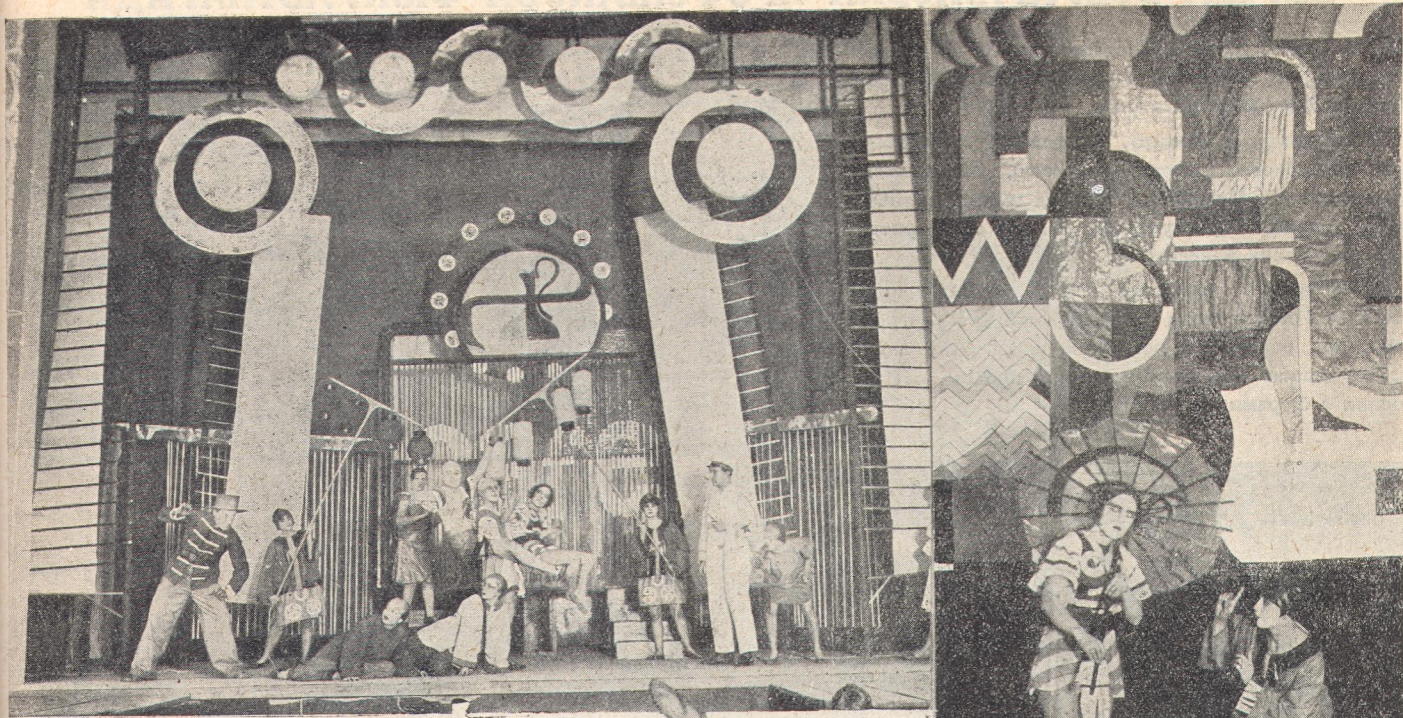
Сумлінна й досконала обробка сценічного образу, тонкий вокальний малюнок (артистка має прекрасне ліричне сопрано), відзначають М. Сокіл як цінну робітницю в галузі української музичної культури.

МИКОЛА СЕРЕДА

Артист Харківської столичної опери Микола Серєда родом з села Старі-Сажари Полтавської округи. За чудовий дитячий голос (альт) його взяли із селянської школи в губерніяльний полтавський хор, де його за спів вчили в семінарії. Але з 5 класи М. Серєду було виключено за революційну роботу. З Вінниці М. Серєда, де він був навчителем, командировано до Московської державної консерваторії, де він і одержав вищу музичну освіту по класу проф. Гандольфі. В 1926 році на конкурсі артистів до Московського великого театру М. Серєду було прийнято до Великого театру. В тому ж році він перейшов на роботу до столичної Харківської опери.

В 1928 році М. Серєду було командировано для вдосконалення за кордон.

За три роки роботи в Харк. столичній опері М. Серєда виступав у таких операх: „Євген Онегін“—Лєнський Снігуронька—Берендей, „Севільський цирюльник“—Альмавіва, „Фауст“—Фауст, „Князь Ігор“—Володимир і „Русалка“—Князь. Артист одержав запрошення від Берлінської опери проспівати партію Де-Гри в опері „Манон“ на німецькій мові, а також запрошення від дирекції Лєнінградської Акад. опери виступити в операх „Євген Онегін“, „Ріголето“ й „Травіата“.

„БАРАБАН“

Державний Дитячий Театр

ОДНІЄЮ з більш менш помітних вистав у Державному театрі для дітей була вистава „Барабан“.

Принципово частковий перехід „до малих форм“ визначає гнучкість театра, що намагається відгукатися на питання сьогодишнього дня.

Низку найрізноманітніших мініатюр—інсценізацій сполучено колективним конферансом.

Першу спробу театру треба вітати. Хай у виставі не все гаразд, але ж вона вже дає театрові змогу шукати певних шляхів до вдосконалення своєї роботи в цьому напрямкові.

Режисери Крамської і Земгано вийшли з труднощів більш ніж удаю. Їм пощастило подолати в значній мірі не дуже вдячний текст.

Акторський ансамбль складено й опрацьовано добре. Майже всі окремі сценки подано в належним загостренням і вдумливим розрахунком на юного глядача.

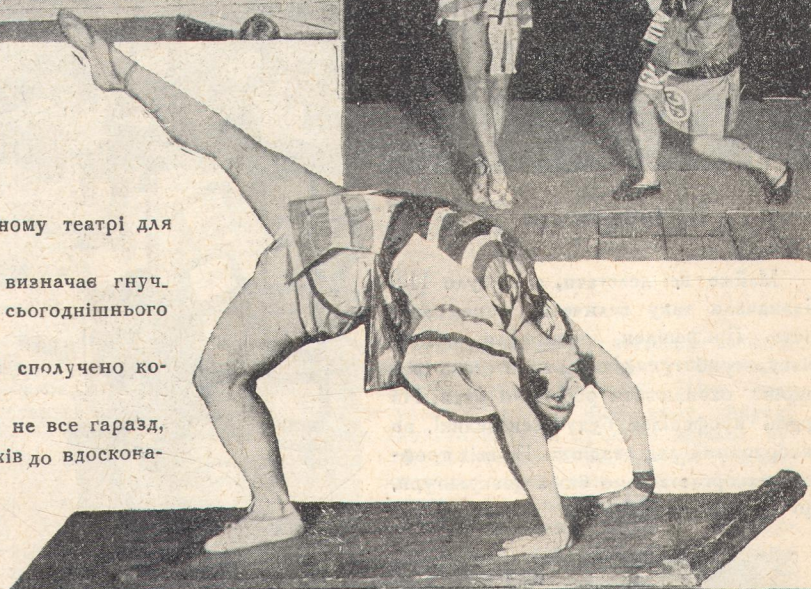
Всі сценки—про фізкультуру, культпоходи, антирелігійні виступи, військові частушки та інший матеріал справляють досить приємне враження.

В колективі театру є добрі виконавці. Це зміцнює ансамбль і дає змогу ставити перед ним більш менш складні завдання.

Оформлення худ. Буслаєва заслуговує на увагу. Багато окремих сцен подано зі смаком, у витриманому стилі, приємно для ока.

Щодо самої вистави, треба відзначити її найяскравіший момент—фінал. Він дуже динамічний і в бадьорим радісним акордом до всієї вистави.

В. І.

ПЕРША ВСЕУКРАЇНЬСЬКА ПРОФСПІЛКОВА ФІЗКУЛЬТНАРАДА

ТРИ ДНІ—з 19 до 23 квітня—тривала в Харкові при Всеукраїнській Раді Профспілок Перша Профспілкова Фізкультурна Рада.

З Вінниці, Житомиру, Луганського, Кременчука, Донбаса, Дніпропетровського, Запоріжжя, Артемівського, Миколаїва та інших міст зібралися сюди делегати, щоб уперше спільно обговорити свої досягнення й недоліки.

Конференція заслухала кілька доповідів про розвиток і перспективи профспілкової фізкультурної роботи, про боротьбу з профшкідниками. Але найбільші дебати викликало питання про взаємовідносини з бюроми фізкультури.

На виставці. Відділ фізкультурлітератури

Фото А. Орловича

Президія наради

Майже всі делегати, а їх було 113, відзначали таку величезну ненормальність. Профспілки розвинули велику фізкультурну роботу, фізкультура стала все ширше охоплювати робітничі маси. На гроші профспілок будуються великі, на закордонний лад, стадіони. По всіх профспілках організовано бюро фізкультури, що цілком складаються з фізкультур-

Виставка

ництво фізкультурою безпосередньо провадили профспілки на Україні, цього не здійснено і—монопольним керівником в Вища Рада й окружні ради фізкультури. Вони ж по суті,—підкреслювали профспілковці,—відірвані від робітництва й перетворилися в трохи чиновницьку установу. Стосунки між радами фізкультури і профспілками—цілком ненормальні, так ради убачають в фізкультурній роботі профспілок „шкідливий паралелізм“, заважають їм працювати, але водночас самі нічого не можуть зробити, бо не мають ні коштів, ні потрібних кадрів інструкторів.

Питання про керівництво треба переглянути,—такий висновок наради.

Бо, як відзначив тов. Рабічев, лише тоді, коли фізкультура стане невід'ємною частиною профроботи, лише тоді, коли фізкультура була під безпосереднім робітничим контролем, вона здійснюватиме величезне оздоровче завдання і виховуватиме потрібного нам культурного, дисциплінованого і свідомого фізкультурника.

Л-о

Делегати наради

ного робітничого активу і мусять керувати роботою. А от права на це керівництво бюро фізкультури і самі профспілки не мають.

Як то не дивно, говорили делегати,—але всупереч вимогам профспілкових звідів і резолюцій ЦК ВКП про те, щоб керів-

В ДАЛЕКИЙ РЕЙС

Кореспонденція М. Трублаїні

УКРАЇНСЬКА ГРУПА НА „ЛІТКЕ“

В центрі—кореспондент „Вістей“ і „Всесвіту“ М. Трублаїні, ліворуч—кореспондент „Робітничої газети Пролетар“ О. Мар'янов, праворуч—кінооператор ВУФКУ т. Родзіковський

— А все таки ви на острів Врангеля не поїдете. Бюрократи морочитимуть вам голову й зрештою не пустять.

Так категорично стверджував великий скептик, секретар нашої редакції. І здавалось він мав рацію так стверджувати. У жовтні в Москві у ЦУМОР'і запевняли:

— В середині грудня „Літке“ вийде з Чорного моря до Владивостоку й обов'язково візьме вас з собою.

У середині грудня „Літке“ зазимував десь під Маріуполем, бо ще не вирішили, кого посилати на о. Врангеля: „Літке“, „Седова“ чи „Ставропіль“. Перший льодоріз, другий льодокол, а третій звичайний вантажний пароплав, що плавав у північних морях, 1926 р. висадив радянську колонію на о. Врангеля, а 1928 року теж ходив до Врангеля, але за 60 кілометрів від острова зустрів крижані поля й мусив повертати назад. Цілу зиму тяглись суперечки, три комісії оглядало „Літке“ і нарешті лише в березні союзний Раднарком ухвалив, щоб не пізніше 1-го квітня „Літке“ став на док для ремонту, а 15-го вийшов у рейс. Для „Літке“ з'явилось чимало роботи. Довелось рятувати з криги свої й чужоземні пароплави. З Чорного моря треба було йти в Озівське. А відтіля лише 3-го квітня „Літке“ приїшов до Севастополя і став у док.

4-го квітня, після бігання по десятках установ Харкова, прибув до Одеси. У кишені закордонний пашпорт, командировка й валюта. Чи буде „Літке“ в Одесі перед виходом до Владивостоку, цього напевне сам не знав. До Севастополя з Москви летять звичайні телеграми, листи-телеграми, спішні блискавки. 4-го квітня турецький генеральний консул в Одесі надав мені візу на в'їзд до Туреччини й 4-го ж одійшов пасажирський пароплав „Крим“ до Константинополя. Але на „Крим“ мене не було. Треба було раніш домовитись з „Літке“, щоб взяли на борт у Константинополі. П'ять нудних днів у Одесі. За цей час мій одеський приятель, турецький дизертир, дав українізований турок, Ефет-Огні встиг розповісти не менше як п'ятьсот одеських анекдотів й показати справжніх шадаків Бені Крика, коли в неділю Молдаванка в лакованих черевичках, в наймодніших брилях і кепі, в шовкових пачкарському походження краватках висипала на колишню Дерibasівку, а тепер вулицю Лассаля.

У суботу телеграма капітана „Літке“ Зінов'єва викликала мене до Севастополя. У понеділок увечері пароплав „Кречет“ вантажем цукру та пасажирів 2-ої і 3-ої класи відійшов від

Одеського молу. В темряві великим півколом вогників залишалась Одеса. Пароплав швидко посувався у чорну безодню, а хвилі, нагнані вечірнім бризом, хитали „Кречета“. Шум води біля борту і таємниче затулене темрявою ночі море спереду наганяли нові вражіння, викликали чудні думки і вабили чудовими фантазіями. Не хотілось покидати безлюдного чардаку з багатьма ящиками та бочками, наваленими між лебідками. У темряві губились їхні контури й не можна було розглядіти, де й що саме зайняло своє, чи може чуже, місце. З неформальної темряви фантазія виковувала далекий шлях бірюзовими водами (такі вони у моїй уяві) Середземного моря, повз гарячу Аравію, через бурхливий Індійський океан, навколо Індії, далі—порцелянова Японія й нарешті десь далеко, далеко Врангель: генеральське обличчя, стерте крижаними штормами, перетворюється в острів...

Другого дня, з полудня, ми, двоє українських журналістів та один кіно-оператор, що випадково зустрілись на „Кречеті“ і поспішали на „Літке“, зсадились на Севастопольській пристані. За яку годину, залишивши речі в готелі і перепливши човном бухту, ми були біля Морзаводу. Ще десять хвилин ходу й кіно-оператор, показуючи на однотрубний пароплав з високим бушпрітом на носі, закричав:

— А ось і „Літке“.

Він знав льодоріз, бо плавав на ньому вчорно, коли той рятував з крижаних полів, що з'явились біля Одеси, наші й чужоземні пароплави. Справді, зблизу ми прочитали маленький чорний напис на борті: „Ф. Літке“.

Льодоріз стояв у доку на особливих дерев'яних помостах. Воду з доку було висмоктано і ми могли розглядати „Ф. Літке“ зверху донизу, од кінчика щогли до самого кіля. Льодоріз сидів у глибокій мурованій ямі, захищеній од моря високими й товстими залізними воротами. Оця яма й звється доком. Навколо льодорізу влаштовано „ліси“ наче на будівлі. По тих „лісах“ ходять люде і щось клепають біля бортів. На чардаку теж метушаться люде. Гукають молотки, пахне смолою, з цівок смоку летиться вода і розливається по чардаку. Наш кіно-оператор бере на себе роль провідника. На кожному кроці по чардаку його зустрічають знайомі й вітаються. Це старі літківці, що плавали з ним цілі зими на льодорізі.

Розшукуємо капітана. Нам переказують, що саме зараз капітан Зінов'єв здає льодоріза капітанові Дубліцькому, що

прибув з Владивостоку й повинен вести „Літке“ на Врангеля. В кают-компанії зустрічаємось з капітанами. Шкіряна куртка, приплюснута кепка, довгі вуса й суворий погляд—це капітан Дубліцький. Нам відомо лише, що він вже п'ять раз ходив у Крижаний океан. Нараховує щось 30 років морського стажу і прибув на „Літке“ просто з Японії.

Він знає, що нас передбачали взяти на борт, але підтвердження про те, кого саме, він має лише відносно мене. Треба негайно телеграфувати ЦУМОР'ові, щоб підтвердив теж саме відносно моїх товаришів. Капітан попереджає, що пасажирів на „Літке“ не буде. Всі мусять працювати, а для того ми мусимо ввійти до складу екіпажу льодоріза.

Другого дня надійшло підтвердження ЦУМОР'у, що моїх товаришів теж дозволено взяти до складу команди. Ще день і ми з мореходними книжками з'явилися на льодоріз. Треба було обрати собі роботу, придатну для нас. Одного з нас було призначено на електроосвітлювача, а двох одано в розпорядження головного механіка, (він же старий помічник капітана) Гейне.

— Будете ви, з наказу капітана, учнями машиніста,—заявив нам Гейне. Цей маленький, присадкуватий, з чималим стажем моряк теж щойно прибув з Владивостоку.

— Оце п'ятий раз їду до Крижаного океану,—говорив він і розповідав про попередні походи на „Ставрополі“ та „Колимі“ (тій самій, що зараз у Крижаному океані затерта льодами і надзвичайно бідує).

Добре пам'ятає, як 1926 року, коли ходив на „Колимі“ посилався на Врангеля гідроюлана. Сам на Врангелі не був ще. Він розповідав багато цікавого про умови плавби серед криги. Пароплав, навантажений вугіллям та харчами, обережно пробирається серед криг або розбиває тонкий лід. Треба шукати чистої води й поспішати, щоб не захопила зима. 1925 року, коли на Врангеля ходила канонерка „Красный Октябрь“, щоб зняти з острова англійську колонію, то вже біля миса Дежньова не вистачило вугілля й довелося віддавати на паливо різні дерев'яні частини пароплаву та розбирати баркас. Був момент, коли здавалось, що не пощастить вибратись з криги. І лише випадковий вітер востаннє розігнав на один день кригу й „Красному Октябрю“ вдалось вибратись у Берінгове море, роздобути трохи палива на південній частині миса Дежньова й дістатися до бухти „Провидіння“.

Гейне запевняє, що „Літке“ у десятеро краший за „Ставрополі“ і на „Літке“ він сміливо піде не лише на Врангеля, а й далі.

А тим часом у нас ще було чимало турбот. У декого не було на подорож за кордон жодного долара. Треба було роздобути хоча б мінімальну кількість чужоземної валюти, полагодити справу з митницею. У одного з нас з'явилися чималі перешкоди для участі в експедиції і на його телеграму до редакції він дістав таку відповідь: „Наказ голів не вшати дивитись вперед завредакції“. Звичайно, що така телеграма не могла особливо підбадьорити.

Відповідь на цю телеграму була: „Дивлюсь вперед співаю ліричні романси*“) й жду на долари“.

Нарешті все поладжено й нам залишилось чекати, коли „Літке“ вийде з дока, перебратись на нього і прощатись з Севастополем.

Але 13 квітня було одержано з Москви телеграму, щоб „Літке“ зробив генеральний ремонт у Севастополі (замість Японії) і 1-го травня рушав прямо до Владивостоку. Очевидно, вирішили економити валюту. Та у Севастополі генерально одре-

монтувати льодоріза не можна вже тому, що немає потрібних рур для котлів. Того ж дня було послано рішучу телеграму до ЦУМОР'у, що в Севастополі можливо цілком одремонтувати льодоріза лише в тому разі, коли буде знайдено потрібні рури.

Тим часом наша кіно-кореспондентська група надзвичайно хвилювалась. І ми мали радію. Коли „Літке“ залишиться на ремонт у Севастополі, значить наш кіно-оператор міг би ще поїхати до Одеси на кіно-фабрику за деякими матеріалами, другий товариш міг би побувати в Харкові і полагодити деякі справи, а я використав би візу на в'їзд до Туреччини, що дозволяла мені прибути до Константинополю не пізніше 19-го квітня. І звичайно, що ми були надзвичайно зацікавлені в найвидишому розв'язанні питання: „лишається чи їде?“ Що-години дзвонили по телефону на льодоріз, запитували чи є відповідь і що-години нам відповідали, що телеграми ще нема.

Лише ввечері 18 було одержано телеграму. Телеграма наказувала негайно знятись з дока і 21 квітня рушати до Владивостоку, де „Літке“ буде остаточно ремонтуватися.

Другого дня полетіли дерев'яні підорки навколо судна. Відкрито шлюзи і в док поллялося чотири могутніх струменів морської води під тисненням 30 футів морської поверхні.

Над вечір „Літке“ на буксирі підвели до колишньої царської пристані, де на нього чекали 30 вантажників і 50 тис. пуд вугілля. Цього вугілля вистачить на 12—13 день, коли „Літке“ йтиме під чотирма котлами замість шести з швидкістю 10—12 миль на годину замість 18—20, як він може йти. За цього, так званого комерційного ходу, машина льодорізу, що має 7000 індикаторних сил, визнаватиме щодня чотири вагони вугілля.

Наш маршрут: Севастополь—Стамбул—Піріма—Коломба—Сабанг—Колунг—Владивосток. Орієнтовно будемо йти так: від Севастополя до Стамбула два дні, від Стамбула до Порт-Саїда чотири дні, від Саїда до Піріми сім днів, потім до Коломби одинадцять днів, до Сабанга п'ять днів, далі дванадцять днів до Колунга і нарешті за сім днів будемо у Владивостокі. Але це орієнтовно, а насправді як воно там буде, коли ми попадемо в Індійський океан, де саме в цей час року мусони здіймають шалені шторми—того напевно ніхто не знає. Лише старший помічник запевняє—нічого страшного, спустимося ближче до екватору й спокійно пройдемо затишною зоною,—а коли трошки поколиває, то для вас ще краще, треба ж вам в морем познайомитись.

Крім нашої української групи на льодоріз прибули двоє журналістів з Москви, кореспонденти „Комсомольської Правди“ та „Вечерней Москвы“ і троє наукових співробітників, що робитимуть різні наукові дослідження та спостереження під час подорожі „Літке“, від Севастополя до самого Врангеля. Ми організуємо так звану напів-пасажирську групу. Старшиною нашої групи обрано кіно-оператора ВУФК'У т. Родзіковського. Він між нами наче справжній моряк з чималим стажем, і не якийсь небудь, а льодокольник, свідок тому його культфільм „У кригах на Чорному морі“. З наукових робітників з нами йдуть двоє геофізиків та один зоолог. Геофізики вивчатимуть різні фізичні явища, переважно магнетні, а зоолог—планктон (фавну) південних морів. Останній уже деякі роки працював на „Персеї“ у північних морях.

Нарешті вугілля навантажено, котли розпалено і ми рушаємо в море на дев'яцію, тобто для перевірки ходу льодорізу і його устаткування. За дві години повернемося у бухту, нас огляне мигиця і „Літке“ швидко простуватиме до Стамбулу.

М. Трублаїв

ФОТО-ХИМ-ТРЕСТ

Москва, Рождественка, 5

Телеф. №№ 5-07-50, 5-64-58 и 81-17

ЛУЧШИЕ:

ФОТО

- ПЛАСТИНКИ
- БУМАГА
- ПРИНАДЛЕЖНОСТИ
- ХИМИКАЛИИ

Редактор Е. Касяненко

Видавництво „Вісті ВУЦВК“

Окріт № 837/ка.

Держтрест „Харполіграф“. Друга друкарня ім. В. Блакитного

Зам. № 4031

В травні на екранах України
буде показано

КІНО-ОФОРТ
ДО ІСТОРІЇ ГАЙДАМАЧЧИНИ

ЗЛИВА

Виробництво Одеської
::: фабрики ВУФКУ :::

Сценарій, художнє
оформлення та
== режисура ==
І. П. Кавалеридзе

Оператор
О. В. Калюжний

З УЧАСТЮ АРТИСТІВ:

І. О. Мар'яненко . . . Гонта
С. П. Чарський . . . Економ
М. О. Петлішенко . . . Залізник
В. Г. Піддубний . . . Ярема
Т. С. Луценко Оксана
С. Паньківський . . . Єзуїт
С. І. Шкурат . . . Іван, селянин
Г. У. Белов Пан

В КОЖНІЙ РОДИНІ ПОВИННА БУТИ ТАКА ПРАКТИЧНА КНИЖКА:

Д-р СЛАВІН „ЗДОРОВЕ ЖИТТЯ“ 3-є видання, лікарський порадник, в книжці багато малюнків, описано всі хвороби й їх лікування водою, сонцем і аптечними ліками, в гчизці вміщено розділ про полове життя, аборти та як запобігти вагітності і про лікарські трави та як їх збирати. Ціна 2 крб.

ЗАМОВЛЯЙТЕ ПОРТРЕТИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА: Великі у фарбах, ціна 20 коп. шт., маленькі у фарбах, ціна 3 коп. шт.
Портрети великі надсилаються не менше, як 5 штук. Маленькі не менше, як 50 штук.

Д. КУЧМА „НА ДОПОМОГУ ВЧИТЕЛЕВІ“. Методичні зауваження до переведення педагогічного процесу та взірцеві робочі плани для шкіл соцвуху 1-го концентру. Видання 2-є виправлено й доповнено, 378 стор. Ціна 3 крб.

„ХРЕСТОМАТІЯ КОМПЛЕКСНИКА“. Організаційна частина про техніку, розробку комплексної теми, про ланкову систему роботи, планування та політтеми. Видання 2-є виправлене й доповнене. 397 стор. Ціна 3 крб. 25 коп.

Григор САБАЛДИР Великий Практичний **СЛОВНИК** в палітурці. Переоцінено з 3 крб. на 2 крб. 25 коп. Російсько-Український

В. КОРОЛІВ „СКОТОЛЕЧЕБНИК“ Ветеринарні поради. Видання 3-є, випр. й допов. з малюнк. Ціна 75 коп.

В. НЕСТЕРВОДСЬКИЙ „ПАСІКА“ Підручник пасічництва. Переоцін. з 2 к.б. 50 коп. на 1 крб. 25 коп.

ЦИМИ ДНЯМИ ВИЙДЕ З ДРУКУ „Кухарська книжка“ **В. ЯЩИНСЬКОЇ** 2-є видання. „**РОЗУМНЕ ХАРЧУВАННЯ**“ перероблено й доповнено. В цій книжці подано 900 рецептів, як дешево, смачно й споживно готувати їжу та робити всякі харчові запаси. Ціна 1 крб. 50 коп.

Проф. **ОРЛОВ В. Н.** **„МАТЬ И ДИТЯ“** Настольная книга для женщин, с 92 рисунк., на русск. языке. и др. **М. З. ШЛАК** Ціна 2 рубля 85 коп.

Замовлення надсилайте: м. КИЇВ, вул. Воровського, № 19, Книжкеспеда „ВІСТІ ВУЦВК“. Книжки надсилається негайно, без завдатку, післяплатою.

КНИЖКЕСПЕД.

Д л я о т р е з а

ГОСУДАРСТВЕННЫЕ ЗАОЧНЫЕ КУРСЫ

КРОЙКИ И ШИТЬЯ При Моск. Техн. Куст. Пром. ВСНХ
— Утвержденные Главпрофобром, —

1-й выпуск заданий вышел из печати и рассылается

ЗАДАЧА КУРСОВ — дать знания по кройке и шитью на дому всех видов одежды, а также возможность использования в качестве пособия учащимся на курсах кройки и шитья в кружках при клубах, избах-читальнях и групповых занятиях.

Обучение на курсах—ГОД. 12 выпусков заданий ■ Плата 9 руб. в год—Первый взнос 2 руб.
По окончании курса—выдается свидетельство

— **ВЫШЕЛ СПРАВОЧНИК КРОЙКИ И ШИТЬЯ**—Цена 20 коп. марками. Москва, Тверская, 18. —

Д л я о т р е з а

АКЦИОНЕРНОЕ
ОБЩЕСТВО

„ГАРМОНИЯ“

ГРОМАДНЫЙ ВЫБОР

ВЕНСКИЕ ГАРМОНИИ И БАЯНЫ

СТРУННЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ, БУБНЫ И БАРАБАНЫ,
а также полное оборудование великорусских оркестров
ВЫШЕЛ НОВЫЙ ПРЕЙС-КУРАНТ № 5, который высылается за две десятикопеечные почтовые марки, вложенные в конверт.
Правление и Главный склад, Москва, Никольская 1/д.